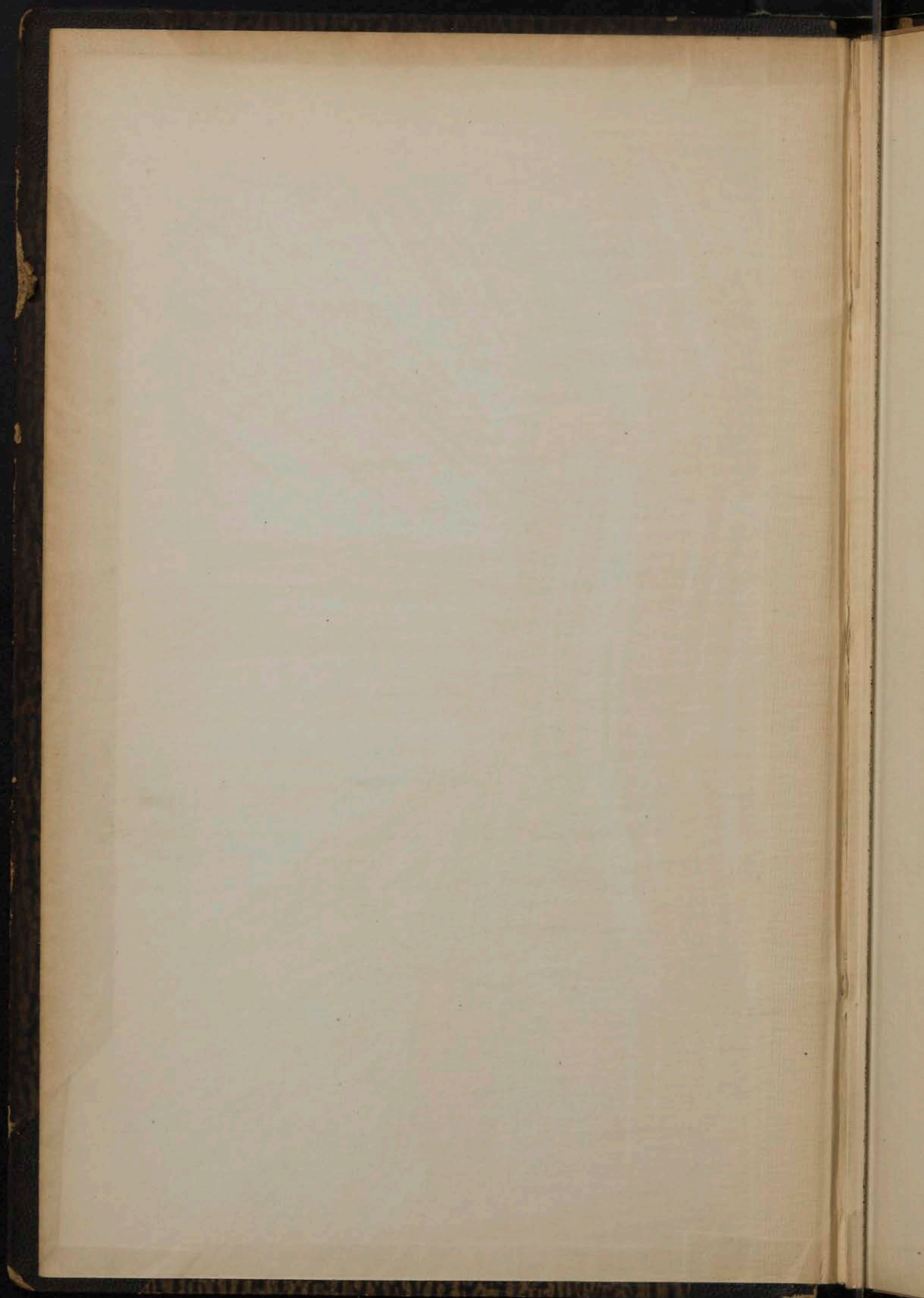
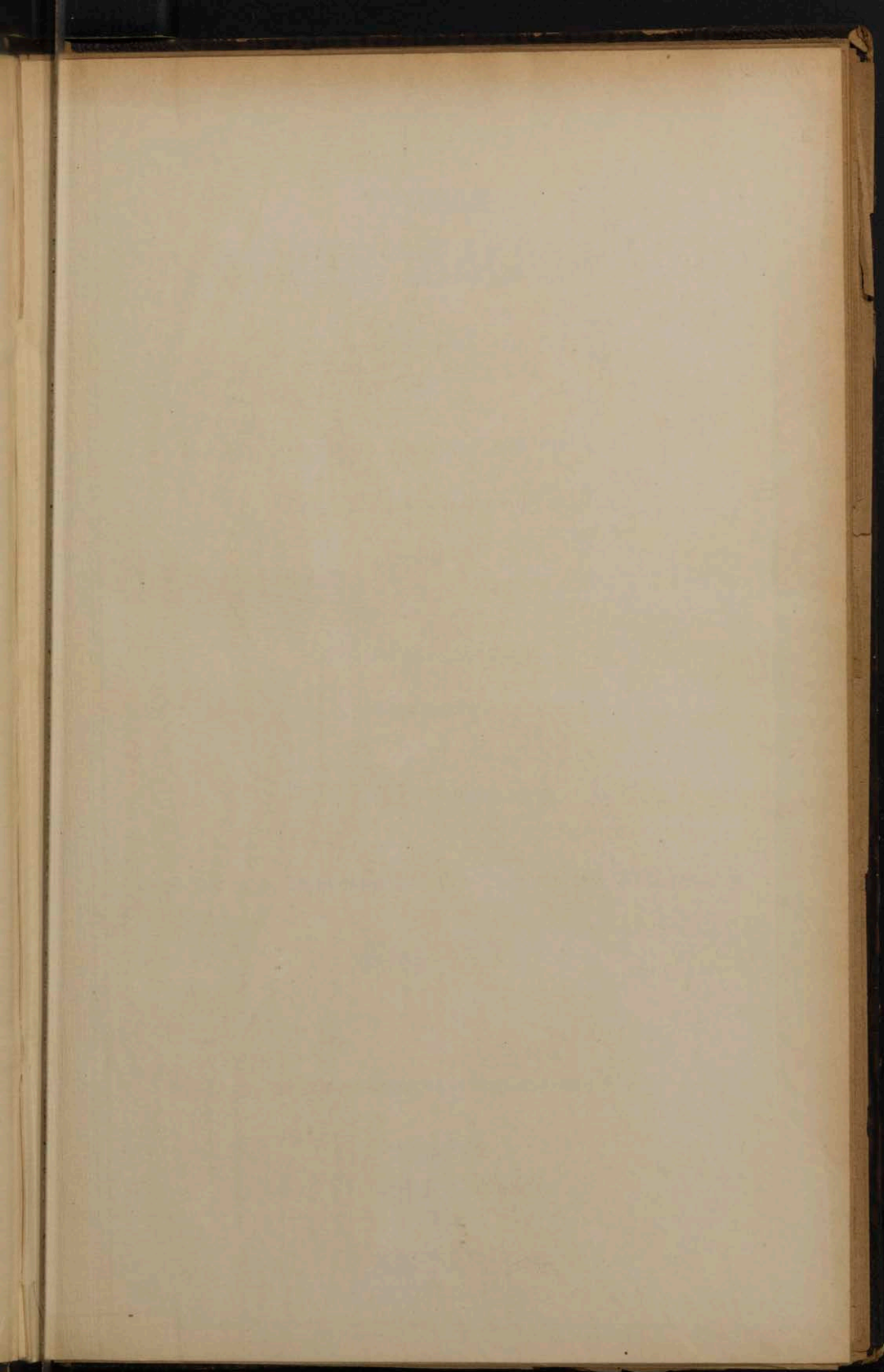

4 4000 00128298 5

HE

המזכיר

HEBRÆISCHE BIBLIOGRAPHIE.

Blätter

für

neuere und ältere Literatur des Judenthums,

nebst einer literarischen Beilage

redigirt

von

M. Steinschneider,

herausgegeben

von

Julius Benzian.

Zugleich eine Ergänzung zu allen Organen des Buchhandels.

Band XV.

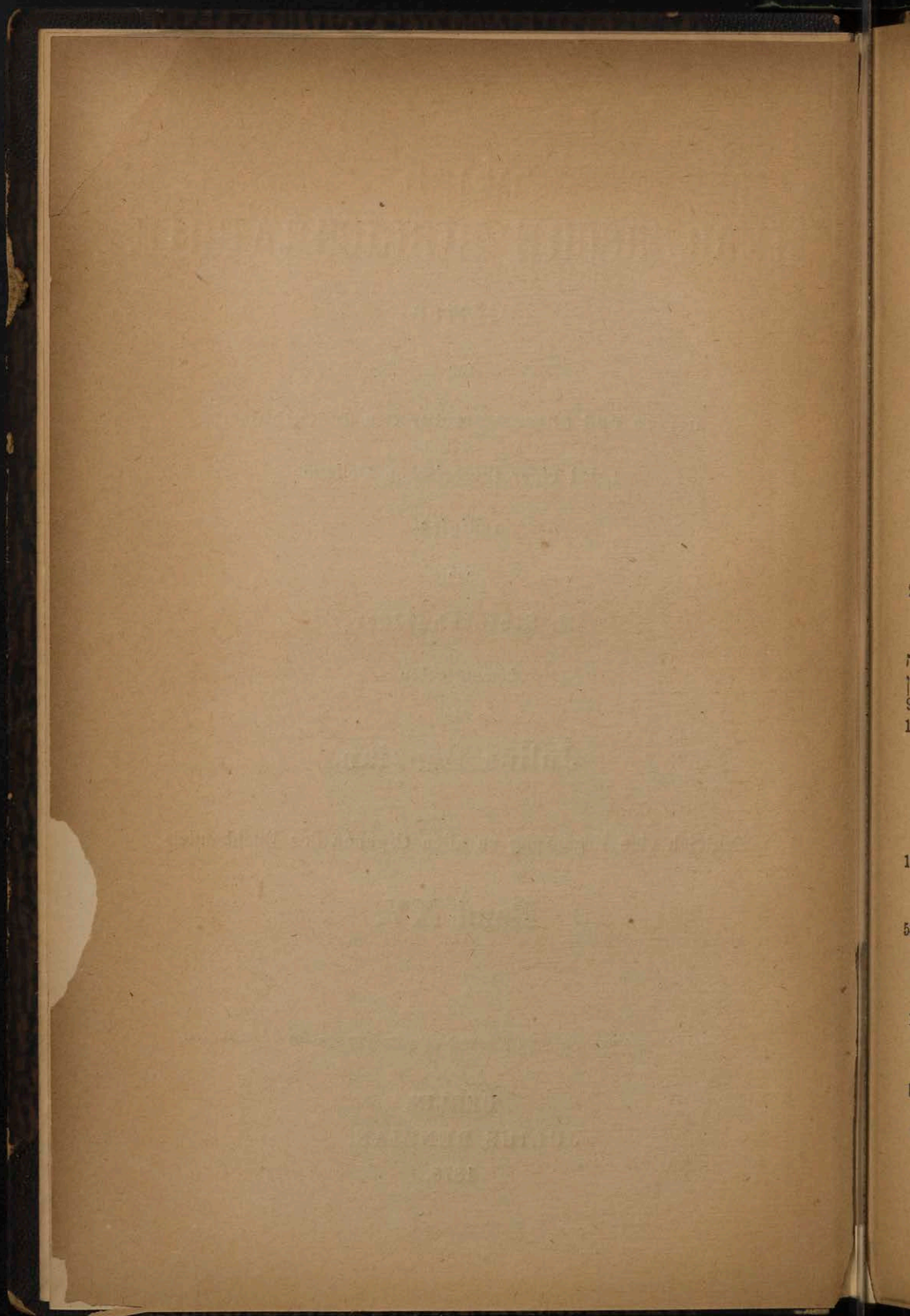
BERLIN.

JULIUS BENZIAN.

1875.

LEO BAECK
INSTITUTE
NEW YORK

Register.

[Sämmtliche Ziffern bedeuten die Seitenzahl.]

Hebräische Titel.

[Die periodischen Schriften sind mit * bezeichnet.]

סדר גיטין וחליצה 2	50. 49 * כוכבי יצחק	2 דקדוקי סופרים	19 אבן שמואל
סדר תנאים	97. 50 * (ה) כרמל	דרך ככב מיעקב	99. 2 אגודת שירים
ואמוראים 25		123	אגרת הויכוח 27
סדר תקון שבעה	50 * (ה) לבנון	2 רכי יושר	26 אור הלבנה
באדר וסדר תקון			49 * אור תורה
חמשה באב 99	50 * (ה) מגיד	האמונה וההשכלה	1 אורחות צדיקים
ספרת מרכלת 122	73 מוסדי דת משה	73	אות זכרון 74
	53 מחצית השקל	26 הגדה של פסח	74 אחרית ישראל
* עברי אנכי 50	53 מטה אפרים	2 הנהגת אדם	1 אם לבינה
עדות ביהוסף 2	מכתבי שפת עבר	27 (ס') חנפ'ש	
עטרת וקנים 53	122	2 הקדמה	
עלי הדם 25	מלחמת האמונה		52 באר היטיב
ערכים בתוכה 122	121	זכרון דברים 27	באר רחובות 2
	53 מנהגים	73 זכרון ירושלים	122 בוסתנאי
פרקי דר"א 53	מסתרי תגים		* בית ועד לחכמים
פרשת דרכים 53	123 הקדמונים	(ס') חמשה חומשי	121
צלצלי קדש 122	1 מעיל קטן	תורה לפי	74 בות יעקב
* (וה) צפירה 50	27 מפתח האגדות	99 התלמוד	2 בות מאיר
צפנת פענח 122	מערכת ספרי	53 חקי דעת	25 ברית אברהם
	74 מוסחר		
קב ונקי 2	53 מקוה ישראל	49 * (ה) יהודי	99 גאון ושבר
קבוצת מכתבים	משפט הלשון	74 יסוד עולם	
53	73 העברית	122 יעקב טיראדא	דברי ימי היהודים
קהלת משה 99	נודע ביהודה	49 * ישרון	74
קול אבל 73	2 מהדורא תנינא	98 * כבוד הלבנון	דברי ימי רוסיא
			122
			דעת קדושים 1

חרגום שמרני על תורה 2. 74	חולדות האדם 122	שיח יצחק 53 שלחן ערוך 27	קורות היהודים ברומעניען 74
תנ"ך	חולדות חכמי ישראל 2. 53	שמירת הנפש 2	קרא מקרא 122
שיר השירים 99 ישעיה 121 הושע 122	חולדות . . . יוסף שלמה דילמידיו 25	שער הגמול 53 שערי צדק 53 שש אנכי 99	ש"ת השיב משה 53
תהלים 1. 73. 99 122	חור' הבוכה אלמוג 122	ש"ת מתרי"א 1 ש"ת רמ"ץ 2	ש"ת רמ"ץ 2
איוב 122	תלמוד ירושלמי חלק ראשון 123. 2	ש"ת תבונה 50 חולדות אבן רש"ף 122	ש"ת אדם 99 ש"ת שופר 98 ש"ת שחר 50

Autoren und Schlagwörter.

Alliance israélite universelle 74. 99.	Delitzsch, Fr. 28.	Israelite the 51.	*Magazin für jüd. Gesch. u. Lit. 51.
Amador 100.	Derenbourg, M. 28.	*Israelita 51.	Malvano, Cav. A. 30.
Appel, M. 74.	Dentsch, Imman. 28.	Jahresbericht 29.	Marksohn, A. 125.
Atwater, Edward E. 100.	Drabkin, Abrah. 74.	Jayton, John. 29.	*Mohr's Wiener jüd. Zeit. 51.
Auerbach, Jakob 100.	*L'Echo de l'Orient 50.	Jellinek, Ad. 29.	*Monatsschrift für Gesch. u. Wissen- sch. d. Jud. 51.
Bak, S. 74.	Ederstein 6.	Joel, M. 6. 29.	Mossé, B. 30.
Baerwald, H. 27.	Einladungsschrift. 28.	*Jutzenka 51.	Neustadt, P. 6.
Bensly, Robert 123.	Eisler, M. 124.	*Jewish Chronicle 51.	*Neuzeit. die 51.
Berliner, A. 100. 102.	*Famille 51.	Kaempf, S. J. 76.	*Nieuwsbode 98.
Beth ha-Midrash 28.	Fraenkel 75.	Kalender 76.	Notes on Genesis 6.
Bibbia 124.	Frankel, Z. 29.	Keil u. Delitzsch 6.	Onkelos 104.
*Bote 50.	Freudenthal, J. 29.	Kisch, A. 6.	Oppert, M. I. 126.
Brüll, N. 3.	Gastfreund, J. 53.	*Kiss 121.	*Orgaan 98.
Cahn, M. 102.	Gebhardt, O. 29.	Kuenen, A. 6. 54.	Osimio, Marco 128.
Caselli 74.	Geiger, Abr. 6. 76. 125.	Lasinio, Fausto 29.	Papirna, Abr. 128.
Cassel, Paulus 54. 124.	— L. 125.	*Leader, the. 51.	Parent, Auguste 128.
Castro 102.	Gelder, El. 76.	*Lehrer, der israe- litische, 51.	Perles, J. 54. 76.
Chajjim Israel, s. Perreau 3.	Graecus Vcn. 29.	*Letterbote 98.	Perreau, Pietro 6. 105.
Consolo, Benjami- no 124.	Graetz, H. 54. 102.	Levi, G. E. 29.	Personne, John Wilh. 128.
*Corriere 50.	Hausig, F. 6.	— David 76.	Philippi, F. 128.
Darmsteter, Ar- sène 3. 5.	Herzberg, M. 103.	Levin, M. 6.	Philippson, L. 8.
Delaunay, Ferd. 6.	*Hebrew, the. 51.	Levy 103.	*Prese, jüdisch 51.
	Inauguration 103.	Lewanda 29.	
	*Israelit 51.	Lewinger, M. 54.	
		Literatur - Verein 125.	
		London 125.	
		Löw, Leop. 6.	
		Luzzatto, Mos. Ch. 125.	
		Mac Caul 30.	
			Reich, H. L. 8.

Report 30.	Spano, G. 105.	*Vessilló 52.	Willheimer, Jon. 9.
*Revue, israelite 52.	Stein, L. 8. 9.	*Volkszeitung 52.	Wolff W., s. Marksohn.
Sachs, Sim. 105.	Steinschneider, M. 9. 129.	Wahlutuch, Marco 30.	*Wochenschrift, israelitische 52.
*Schewes Achim 52.	Stern, L. 9.	Wallerstein, I. 30.	*World, Jewish 52.
Schimmer, Gustav 54.	Strack, Herrmann 105.	Wernes, Maurice 54.	*Zeitschrift für Wissensch. und Leben 52.
Schmidt, Ferdinand 8.	Taylor, C. 76.	*Weekblad 98.	*Zeitung, allgemeine des Judenthums 52.
Schmiedl, A. 54.	Tempio 30.	Weill, Eman. 76.	Zunz 9.
Schulze, M. 54.	Thein, Sal. 129.	Weintraub, Max. 76.	
Siegfried, C. 54.	Tietz, Herm. 30.	Wellhausen, I. 30.	
Sorani, M. 30.	*Times, the Jewish 52.	Werfer, A. 54.	

Journallese.

Journal of the R. Asiat Soc. of Gr. Britain 33. — Revue crit. 33. — Russ. Revue 33. — Zeitschrift d. Deutsch.-Morgenl. Gesellschaft 34. — Zeitschrift f. Luth. Theologie 77.

Bibliotheken.

Prag 76.

Cataloge.

Benzian 105. — Cambridge (Schiller) v. Strack 77. — Carmoly 105. — Kauffmann 31. — Liepmannsohn 129. — Petersburg (Nouv. acquis. 1865) 31. (Bibelhandschr. Harkavy und Strack) 77. — Richter und Harrassowitz 31. — Richteriana (Bibl.) 31. — Rosenthal 32. — Skutsch 107. — Steinschneider (München) 129.

Mittheilungen aus dem Antiquariat von J. Benzian; 21. 47. 69. 94. 117.

Beilage.

[Alle Artikel der Beilage ohne Unterschrift sind vom Redacteur derselben.]

Zweite Nachlese zur Sprachkunde v. Zunz S. 9.
Miscellen v. Zunz, 15. (Büchmann), 16. (alte Irrthümer), 17. (Berichtigungen), 18. (Kaysersling's Bibliothek) S. 35, 36.

- Poeten und Polemiker in Nordspanien um 1400: 3. Labi S. 54. a) Salomo ibn Labi 55, b) Benveniste b. Labi 56, c) Vidal b. Benveniste 78 (u. s. Zusätze S. VII). 4. ibn al-Rabbi 84. 5. Bonafoux 107. 6. Astruc 108 (Abraham b. Chajjim b. רמוך S. 109). 7. Salomo al-Constantini 110. 8. Josef b. Mose b. משיח 111.
- Samaritanische Aerzte S. 84.
- Notizen zur Hebr. Bibliographie v. N. H. van Biema S. 111.
- Jüdische Aerzte unter den Arabern: 4. Ibn en-Nâkid S. 129. 5. El-As'ad el-Ma'halli S. 131.

Anzeigen.

- Consolo, Volgarizzamento di Job. ... Treni, v. Egers 32. — Graecus Venetus ed. Gebhardt 37. — Maimonides, Sendschreiben nach Jemen 11 (vgl. S. 60). — Müller, die Semiten 60. — Palquera, אגרות ed Jellinek 41. — Perles, über latein. Uebersetzung des Moreh 86.

Noten in der Rubrik *Bibliographie*.

- a) Hebraica: אור הלבנה 26. — ארחות צדיקים 1. — (Jakob ibn Chajjim) 98. * כבוד הלבנון. — חז"ת לפי החלמוד 99. — זכרון דברים 1. — תקדמה 25. — עלי הדם 27. — מפתח האגרות 97. * חכמל 49. — ערכים בחוכה 122. — שרה ארם 99. — פרקי דר"א 53. — חכמה 50. — הושע ויואל (תנ"ך) 74. — תרגום שמרני 122. — b) Judaica: Atwater, History of the Tabernacle 100. — Auerbach, Bibl. Erzählungen 100. — Bensly, Fragm. of IV Ezra 123. Berliner, Dalle Biblioteche ital. 100. — Consolo, Treni 124. — Darmestetter, Deux Elegies (u. Notiz v. Berliner) 5. — Delselben Rapport 5. — Drabkin, Fragm. Comm. Samarit. 74. — Delaunay, Moines et Sibylles 6. — Delitzsch, Comm. Psalmen, Hohl. etc. (von Strack) 28. — Geiger, Nachgel. Schriften 76. — Joel, Rede 6. — Jayton, Comment la Russie progr. 29. — Lasinio, Studii 29. — Lewanda Polny Sbornik 29. — London, Mittheil. aus den Leprösen-Hütten 125. — Marksohn und Wolff, Ausw. alter Synagogalmelodien 125. — Onkelos (Masora) 104. — Oppert, L'étalon des mesures Assy. (und Cantor's Besprechung) 126. — Perreau, Descrizione del. . . מאמר בן ערן (Chajjim Israel) 6. — Report of the Board. . . Orphan Asylum Cleveland 30. — Strack, die bibl. HSS. zu Tschuful Kale 105. — Wellhausen, Phariseer 30. — Zeitschrift (jüd.) v. Geiger 52. — Zunz, Gesammelte Schriften 9.

Miscellen.

- Fleischer-Stipendium 45. — Geiger's Leben u. Schriften 45. — Handschriftenpreise 14. — Leben Jesu (hebr.) v. Harkavy 15. — Maimonides, Sendschr. nach Jemen 61. — Mordechai b. Josef 89. — Mose b. Natanel 112. — Nekrolog 133 (u. VIII). — Periodische Literatur 63. — Prager Drangsale v. Harkavy 45. — Reuben b. Abraham ha-Levi v. Brüll 64. — Rom 17. — Saadia zu Jes. 44,13 v. Egers 46. — Samuel Motot 15. — Schriften von

und über Juden in Russland v. Harkavy 18. 113. — Spanische Aera 67. — Todesstrafe für Gotteslästerung 68. — Venedig 91. — Wagenseil's Exer citationes 136.

Anfragen: 22. Ludi Salomonis und 23. I. M. Hutterus 136.

Berichtigungen und Zusätze.

S. 11 n. 63 החלח המ'שה, vgl. auch das anon. הרפואה H. B. IX, 171 Z. 2 und ibn Khaldun, Proleg. franz. III, 258 (II 472).

S. 30 l. Wellhausen.

S. 31 (Petersburg) Hr. Harkavy bemerkt uns, dass die Orthographie der Druckorte richtig sei, in ויטומר sei das russische Z wie j auszusprechen.

S. 56 Hr. Halberstamm fand in seiner HS. 196 אגרות רחמנות (Catal. Luzatto 85) einen הספר auf החכם אשר ר. Benveniste b. Labi, worin es heisst: וכבוד גדול עשו לו כמוהו יושבי אלקנים הקרובים אל החלל. וקהל קדוש סרקסטה קרית חנה וכו' ויאצל מן הרוח אשר עליו וכו' לבנו ליוסף וכו' אשר יקוט כסלו בחדש כסלו כ"ג בו שנת ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף וכו' ביד אחיו אשר אהב. Ueber יוסף steht ein Strich und Luzzatto notirte am Rande קני, während כיד dazu gehört. — Hiernach ist Benv. nicht 1412, sondern am 30 Nov. 1411 gestorben und eine Bereicherung der wenig bekannten Sterbetage gewonnen. — In der HS. גרם המעקות, früher Luzatto jetzt Halberst. 133, steht שלמה'ן הלוי; diess vermeintliche Zeugniß für Luzzatto's Combination von Levi und Labi ist aber nur ein Schreibfehler.

S. 57 Halb. verweist auf טעם וקנים f. 78 בני וחב. שני כרובי וחב. (die freilich dort in Barcellona zu sein scheinen).

S. 58 Z. 13 Kayserling; s. jedoch Jahrb. für Gesch. IV, 281.

S. 78 Vidal ben Benveniste. Hr. Halberstamm vermisst den Beweis für die Identification mit Vidal Benv. und die Autorschaft desselben in den angeführten Stücken mit Ausschluss des Verwandten Vidal. Ich bemerke zunächst im Allgemeinen, dass wir umgekehrt die poetische Autorschaft jenes Verwandten überhaupt zu beweisen hätten; wir kennen ihn bis jetzt nur aus einer einzigen Stelle als Studiencollegen. Im Einzelnen bemerkt Hr. H., dass Carmoly in VI, 274—5 (wo das 2. כנבשת wohl Druckfehler) Vidal B. in Verkehr mit Josef b. Labi und Salomo b. Meschullam da Piera treten lässt, demselben 4 Zeilen (oben S. 81) zuschreibt (bei Carm. lies עליהם שר). Ich füge hinzu, dass in demselben Gedichte folgende Stellen vorkommen

כחנת בני לביא עשרת כל צבי	כי היא בנועים מעשים מוכללה
אולם בראש כלם יהוסף קראה	מפיו סתום הכמות תהי שואלה

ferner:

ועצת משולם בן שלמה שמעה	ולפושעים בה תקראה מועלת
תוקר ימי שיבה במצות אהבי	ותהי לפניך כמתנפלת.

Hiernach ist S. 81 zu berichtigen, wo ich irrthümlich angab, der Verf. Salomo sei im Gedichte selbst angegeben. Für die Autorschaft Vidal's ist das Zeugniß Carmoly's um so weniger ausreichend, als er demselben Vidal

das כשלי עפר beilegt, wovon eine Ausg. Ferrara o. J. und 8. Rom 1548 existiren soll; wo findet sich ein Exemplar? Bei Gelegenheit macht Carmoly „einen der beiden“ Drucker in Salonichi, Abraham (b. Matätja) Batscheba, zum Verf. des anonymen מעשה צופר, worüber s. Cat. Bodl. S. 2520 unter Schemtob b. Ardutil. Ferner beruft sich Hr. H. auf den Wiener Catalog S. 124, wo der Adressat: „Don V. ben Benb. ben Vidal b. Labia;“ allein das mittlere ben ist ein Irrthum des Catalogisten (s. H. B. VI, 14). Eine weitere Unterscheidung von בן und בר, welche Hr. H. annehmen möchte, scheint mir nicht genügend motivirt. Ich verkenne hierbei nicht, dass die Homonymität der Vettern leicht zu Missverständnissen führen konnte und werde weitere objective Aufklärungen dankbar annehmen.

S. 133 Frankel st. 13 Januar (nicht Febr.). — Z. 12 u. 14 l. Kalischer und Palästina.

S. 134 Z. 16 liess Heinrich Jol., der Blütenkranz ist von Heymann selbst, der sich Heinrich nannte.

S. 135 Hess st. 6. April.

Im Verlage des Unterzeichneten ist soeben erschienen:

„Magazin für die Wissenschaft des Judenthums“

nebst einer hebr. Beilage unter dem Titel: איצר טוב, herausgegeben von Dr. A. Berliner und Dr. D. Hoffmann. III. Jahrgang Heft 1.

Die deutsche Abtheilung dieses Heftes enthält u. A.:

Ueber das Alter des Versöhnungsfestes von Dr. Hoffmann; Die Stadt Bethar von Dr. Lebrecht; Jehuda Mosconi und sein Super-Commentar zu Eben Esra von Dr. Berliner; Die Bedeutung des Namens der Saburäer von D. Oppenheim.

Die hebräische Abtheilung enthält:

Ein kleiner Midrasch, der in einem Zusatz zum Propheten-Targum excerptirt wird, aus einer Handschrift in der Casanatense zu Rom; Die 18 Segenssprüche im arabischen Gebetritual, aus einer anderen Handschrift der erwähnten Bibliothek; Die Vorrede Moskonis zum Eben Eser, Supur-Commentar zu Eben Esra's Pentateuch-Commentar, aus einer Handschrift (Unicum) im Besitze des Herrn Halberstamm; Ein Tischgebet, aus einer Handschrift in Rom.

Preis des Jahrgangs 12 Mark.

Julius Benzian, Berlin.